

INICIATIVA V TAKTICKÉ OBRANĚ - MANÉVR POHYBEM

Plukovník Josef Průša, CSc.

Při studiu manévru pohybem v taktické obraně vycházíme z celkového charakteru soudobého ozbrojeného boje, z místa a úlohy taktické obrany v tomto boji a z pojetí útočné činnosti nepřítelem.

Charakter soudobého ozbrojeného boje je již v dosavadních teoretických pracích natolik rozpracován a v odborném tisku natolik zveřejněn a zevšeobecněn, že nepovažují za účelné ani v úvodu článku se o něm jakkoli rozšiřovat.

Rovněž doktrinální zásada — že hlavním druhem bojové činnosti vojsk v ozbrojeném boji je útok a že obrana je jen dočasným, jen nepřítelem vynuceným a proto i vcelku nežádoucím druhem bojové činnosti — je natolik rozšířena a uznávána, že přináší s sebou dokonce až nezdravé, neoprávněné a nebezpečné podceňování a přehlížení problematiky obrany, a to jak v teoretických pracích, tak zejména i v praxi vojenského výcviku a přípravy našich jednotek a štábů.

V článku proto jednotlivé charakteristické rysy soudobého boje budu uvádět jen tam, kde to bude nezbytné pro zdůvodňování nebo názornost závěrů v jednotlivých otázkách boje o iniciativu v soudobé taktické obraně — využitím manévru pohybem. Naopak ale nebude se rozpakovat doplňovat rozbor našeho pojetí těchto otázek názory našeho potenciálního protivníka.

Jednu zásadní myšlenku však přece jen považují za nezbytné podtrhnout: útok a obranu není možné navzájem srovnávat jen v jedné rovině, nelze srovnávat jen rozdílnou formu bojové činnosti vojsk v obraně a vojsk v útoku.

Útok a obranu je nutno srovnávat i v další rovině, tj. srovnávat především cíl, který má být splněn obranou na jedné a útokem na druhé straně.

Cílem útoku, obecně řečeno, je zlomit vůli protivníka, zlomit jeho odpor a vnutit mu svou vůli, ovládnout prostory a zničit síly a prostředky umožňující mu vzdorovat...

Cílem obrany, stejně obecně řečeno, pak je nepodvolit se vůli útočníka, odrazit jeho pokusy o ovládnutí prostorů a o zničení sil a prostředků, umožňujících obránci vzdorovat vůli útočnickově.

Vycházíme-li z tohoto srovnání, plně nám vynikne, že k celkovému vítězství ve válce nemůže stačit jen obrana, že konečné zlomení odporu protivníka může být důsledkem jedině útoku.

Stejně jasně ovšem vysvitne, že při nevýhodném poměru sil jakékoli snahy o bezhlavé útočení mohou vést i ke katastrofě, a naopak, uvážené, dočasné omezení cílů z útočných na obranné poskytuje možnost účinného odporu obranného boje.

Oba tyto závěry jsou stejně objektivní a jsou i stejně platné a proto nerespektování kteréhokoli z nich je nesprávné. Jsou správné a plně platné i v podmínkách vybavení moderních armád raketovými jadernými zbraněmi, umožňujícími splnění základního cíle obrany — nepodrobit se vůli útočnickově — v krajním případě

(v závislosti na stupni podpory taktické obrany operačními jadernými údery) dokonce i faktickým zničením tohoto útočnicka.

Z charakteru soudobého útočného boje a z úlohy taktické obrany v něm, jakož i z pojetí útočné činnosti našim potenciálním nepřítelem vyplývá, že útočící nepřítel bude mít vůči naší dočasné, vynucené obraně, vedle převahy v silách a prostředcích, především převahu i v možnosti plného uplatnění iniciativy: útočník bude si volit směry útoku, v jeho rukou bude iniciativa při určování sil a prostředků pro jednotlivé směry, při volbě doby zahájení útoku atd.

Základní požadavek na celkové pojetí naší obrany je tedy bezesporný: obrana, jako nepřítelem dočasně vnucená nám bojová činnost, musí být připravována i vedena tak, abychom v rámci boje za dosažení zvratu v situaci a boje o zásadní změnu v poměru sil dokázali co nejdříve a co nejúčinněji paralyzovat nepříznivé důsledky útočnickovy iniciativy; abychom i v podmínkách „vnucené nám obrany“ mohli co nejdříve a v rozsahu co nejširším opět uchvátit iniciativu do svých rukou.

Hlavním prostředkem pro praktické vyjádření obráncovy vůle znovu se zmocnit dočasně ztracené iniciativy je především vhodné využití vlastních jaderných prostředků.

Přitom vedle raket má i dnešní moderní letectvo všechny potřebné vlastnosti k účinným úderům na důležité prostory a objekty. Stejně tak i v nejmenších taktických jednotkách moderních dnešních armád jsou začleněny účinné palebné zbraně, které svým dosahem a účinkem (měřeno ovšem měřítkem příslušného organizačního stupně) vyžadují v obraně účinný, dobře organizovaný manévr palbou.

Manévr jaderným ničením speciálně a manévr palbou obecně bude tedy základní formou realizace snahy obránce — znovu získat dočasně ztracenou iniciativu.

Této zásadě plně odpovídá i duch našeho Polního řádu: „Systém paleb v obraně tvoří připravené palebné údery na přístupy k obraně, pásma souvislých několika-vrstvových paleb všech druhů před předním okrajem, na bocích a v hloubce obrany, jakož i připravená rychlá soustředění palby na kterýkoli ohrožený směr nebo úsek... Účinnosti palby v obraně se dosahuje její přesností, hromaděním a překvapivým provedením... Všechny palebné prostředky musí být připraveny k rozsáhlému manévru a k vedení palby i za omezené viditelnosti“ (§ 236).

Dosavadní zkušenosti z přípravy vojsk a štábů i současné teoretické závěry k otázkám manévru v obraně ukazují, že v podstatě uvažujeme tři základní skupiny manévru pohybem v obraně, a to silami a prostředky z hloubky vlastní sestavy, podél fronty a do hloubky vlastní sestavy.

I když hlavní pozornost chci zaměřit především na manévr v obraně pohybem silami a prostředky do hloubky vlastní sestavy, chci uvést nejprve alespoň závěry i z dalších dvou forem.

Do skupiny činností, realizujících manévr pohybem z hloubky vlastní obranné sestavy patří většina akcí druhých sledů a záloh, směřujících k zesílení prvních sledů. Tak např. Vševojsk-1-1 § 461 *uvádí zásadu, že ... „... do prostorů nepřátelských úderů se, k přehrazení trhlin v bojových sestavách vojsk, přesunují zálohy a pohyblivé odřady zatarasovací...“.*

Podle této zásady nahrazujeme v obraně prvosledový prapor, zničený jaderným úderem nepřítele, buď druhým sledem pluku nebo plukovní zálohou. Takového

nahrazení vyřazeného prvku sestavy, stejně jako zasazení protitankové zálohy pluku či divize, na projevivší se směr útoku nepřátelských tanků, jsou charakteristickými příklady manévru pohybem, z hloubky vlastní sestavy.

Jedním z nejvážnějších a nejúčinnějších způsobů využití druhých sledů a záloh v obraně formou manévru pohybem z hloubky vlastní sestavy jsou protizteče druhými sledy. Jde-li pak o zesílení určité jednotky nikoli druhým sledem či zálohou vlastního nebo podřízeného stupně, ale prvkem sestavy sousední jednotky, hovoříme o manévru pohybem silami a prostředky podél fronty.

Tak prapor, bránící se na směr nepřátelského hlavního úderu, může být v průběhu obranného boje zesílen např. protitankovými prostředky sousedního praporu, na jehož obranný rajón nepřítel neútočí, nebo útočí jen slabými silami.

Stejně tak provosledový pluk v obraně, jehož prapor byl zasažen nepřátelským jaderným úderem, může být zesílen speciálními skupinami předurčenými k odstraňování následků jaderných úderů ze sestavy sousedních, nenapadených pluků.

Rovněž protizteč ve prospěch bránící se jednotky zálohou nebo druhým sledem souseda je manévrem pohybem silami a prostředky podél fronty.

Oba tyto druhy manévru pohybem (tj. jak z hloubky vlastní sestavy, tak podél fronty) mají svůj společný charakteristický znak: jde o *zesílení obrany* jednotek bránících svá postavení. Obranu můžeme zesílit buď vysunutím dalších sil a prostředků staršího náčelníka (sousedů) do sestavy bránících se vojsk (což je pouze pasivní pojetí splnění daného úkolu), nebo protiztečí s cílem zničit vklínivšího se nepřítele a obnovit původní obranný systém (což potom je aktivní pojetí splnění daného úkolu).

Můžeme tedy járo smysl a cíl manévru pohybem silami a prostředky z hloubky vlastní sestavy a podél fronty vytyčit realizaci požadavku zkvalitnění nebo obnovení daného obranného systému: v pasivním pojetí zesílením především palebných možností bránících se jednotek o palebné možnosti sil a prostředků druhých sledů a záloh nadřízeného stupně nebo souseda; v aktivním pojetí pak zničením vklínivšího se útočnicka a obnovením předního okraje obrany formou protizteče těmito zálohami a druhými sledy.

Bližší rozbor jednotlivých druhů a forem „pasivního zesilování prvosledových jednotek v obraně“ nepovažují za nezbytný; nahrazování vyřazených prvků obranné sestavy druhými sledy a zálohami, iniciativní i nařízená pomoc sousední ohrožené či napadené jednotce, zásah protitankových záloh, pohyblivých odřadů zatarasovacích, různých zachraňovacích a uvolňovacích odřadů a nejrůznějších speciálních záloh, to jsou otázky, které jsou po svých speciálnostech dostatečně vypracovány a ujasněny.

Rovněž otázky „aktivního zesilování prvosledových jednotek v obraně“ jsou vcelku teoreticky jasné a zásadní jejich forma — protizteč a protiúder — jsou v našich rádech dostatečně podrobně vysvětleny.

Jestliže konstatujeme, že otázky manévru pohybem silami a prostředky v obraně z hloubky vlastní sestavy a podél fronty jsou v naší současné teorii obrany rozpracovány a uznávány, pak nemůžeme totéž prohlásit o otázkách spojených s *manévrem pohybem silami a prostředky do hloubky vlastní obrany*.

V řádech, v různých teoretických pracích a v odborných vojenských publikacích setkáváme se s řadou různých názvů obrany, které svým obsahem vyjadřují především různou aplikaci manévru pohybem silami a prostředky do hloubky vlastní obrany.

Tak americké řády rozlišují vedle obrany prostoru i obranu mobilní, řády západoněmecké vedle obrany poziční i pohyblivou, řády francouzské vedle obrany poziční i boj na zdrženou. Přitom v různých řádech můžeme objevit i odchod, ústup a vyjití z boje.

Pokusme se nejdříve si ujasnit, co jednotlivé řády pod příslušnými termíny chápou.

Americká obrana prostoru a západoněmecká obrana poziční odpovídají svým základním pojetím našemu pojetí obrany. Francouzská poziční obrana předpokládá však již jistý stupeň realizace manévru do hloubky vlastní sestavy.

Americká obrana prostoru je organizována a vedena s cílem udržet bráněný objekt či prostor a odrazit útok protivníka, její podstatou je maximální využití paleb všech prostředků, ochranných vlastností terénu a ženíjní jeho úpravy k zastavení útoku nepřítele před předním okrajem obrany, a v krajním případě pak v co nejmenší hloubce této obrany.

Západoněmecká obrana poziční je založena na systému opěrných bodů s mezerami přehrazovanými palbami a jednotlivými ohnisky odporu.

Francouzská poziční obrana klade těžiště na tzv. „postavení odporu“, vybudované v hloubce obranné sestavy. V zabezpečovacím pásmu, hlubokém 20 km, vedou však vyčleněná taktická skupení prvosledových brigád boj na zdrženou. Francouzské řády ovšem nevyklučují ani případy poziční obrany bez zaujetí zabezpečovacího pásma, pak i u „francouzské poziční obrany“ převládá prvek obrany na místě.

Naše obrana je charakterizována v Polním řádu (§ 427) svým cílem: „Cílem obrany je odrazit útok nepřítele, který je v převaze, způsobit mu značné ztráty, udržet důležité prostory terénu a tím vytvořit podmínky pro přechod k rozhodnému útoku...“.

Náš Polní řád (§ 429) uvádí: „...bránící se vojska nemají právo opustit zaujaté prostory (postavení) a odejít bez rozkazu nadřízeného velitele...“.

Tyto termíny ve svém základním pojetí představují tzv. „klasickou obranu...“, bránící obsazené čáry a prostory; při přípravě a vedení klasické obrany uplatňuje se manévru pohybem silami a prostředky, především z hloubky vlastní sestavy a podél fronty. S určitou přechodnou formou, s určitým náznakem realizace manévru silami a prostředky i do hloubky vlastní sestavy se setkáváme u francouzského pojetí poziční obrany. V podstatě však uvedená pojetí obrany, včetně pojetí našeho, můžeme, i když s určitou nepřesností, nazvat „klasickou obranou“.

Jiný charakter ovšem mají americká mobilní obrana, západoněmecká pohyblivá obrana a francouzský boj na zdrženou.

Tak americká mobilní obrana liší se od obrany prostoru především již svým celkovým pojetím: nepředpokládá totiž úpornou obranu v celém rájónu, ale především zachování iniciativy, s cílem pozdějšího zničení protivníka jadernými údery a protiztečemi záloh z hloubky. Proto také do prvního sledu je vyčleňována jen menší část sil a prostředků obránce, kdežto větší jejich část je vyčleňována do druhého sledu a do zálohy.

I když rozhodující úlohu v mobilní obraně hraje druhý sled svými rozhodnými protiztečemi, následujícími po skupinových jaderných úderech na „kanalizovaného“ útočníka, přece jen princip vedení obrany tkví v úkolech 1. sledu: s využitím manévru pohybem silami a prostředky do hloubky vlastní obranné sestavy, usměrnit útok protivníka do prostorů zvolených obráncem, do nichž byly předem připraveny palby, včetně jaderných úderů, a do nichž byly usměrněny a předem připraveny aktivní zásahy druhého sledu a záloh, formou protiztečí. Tento způsob obrany má umožnit obránci uchopit do svých rukou iniciativu volbou prostoru a času provedení hromadného úderu a po něm následujícími protiztečemi, či protíúderem. Progresivní vlastností mobilní obrany je, že vytváří výhodnější podmínky (než obrana prostoru a brana pozicní) k rychlému přechodu z obrany do útoku.

Podle dřívějších názorů amerických teoretiků a amerických řádů měla být mobilní obrana používána teprve na stupni divize. V současné době ovšem předpokládá se její vedení již brigádami, bude-li možné je dostatečně zesílit palebnými a dopravními prostředky.

Stejného charakteru jako americká mobilní obrana je v hlavních svých zásadách i západoněmecká „pohyblivá obrana“. Pohyblivou obranu zamýšlejí západoněmečtí vojenští odborníci vést tehdy, když terén, povětrnostní podmínky a vzdušná situace umožňují plné využití úderné síly tankových a mechanizovaných útvarů a svazků. Hlavním úkolem těchto vojsk v pohyblivé obraně je způsobit útočnickovi soustředěnou palbou všech druhů zbraní co největší ztráty a potom ho nenadálými protiztečemi zničit. Pohyblivou obranu, podle názorů amerických řádů, povede zpravidla divize nebo sbor, a jen ve výjimečných případech brigáda, protože teprve na těchto stupních je možno vyčleňovat dostatečně silná úderná skupení do druhých sledů a záloh.

Při vedení pohyblivé obrany zpravidla část sil poutá protivníka svou obranou jednotlivých úseků a prostorů a nutí ho tak k rozvinování, kdežto druhá část sil přejde k vedení boje na zdrženou a zahajuje pak pod tlakem nepřítele ústup s cílem vytvořit co nejvýhodnější podmínky pro zásahy hlavních sil obránce formou protizteče. Hlavní síly obránce, tvořené polovinou až dvěma třetinami veškerých sil provádějí tuto protizteč v hloubce své obrany. Při výhodné situaci mohou i pokračovat v úspěšné protizteči i mimo vlastní bráněný prostor. Jejich protizteč pak prakticky přerůstá v útok s omezeným cílem.

Podle francouzského pojetí obrany, a to již i obrany pozicní, provádí ta část sil, která je vyčleněna pro vedení boje, prakticky tutéž činnost (z hlediska manévru pohybem silami a prostředky) jako první sledy amerických divizí v mobilní obraně: využívají formy a zásad manévru pohybem silami a prostředky do hloubky vlastní obranné sestavy.

Specifickou však formou francouzské obrany, založenou na realizace manévru pohybem a prostředky do hloubky vlastní obrany, je boj na zdrženou. Při organizaci obrany formou boje na zdrženou budují se jednotlivá postavení, s plným využitím přírodních překážek, přičemž hloubka systému těchto postavení bývá 15 až 20 km. První postavení je obsazováno tzv. zdržovacím sledem, druhé postavení sledem určeným k protizteči a třetí postavení tzv. krycím sledem, zajišťujícím odchod hlavních sil. Kromě toho jsou ovšem v hloubce obrany budována další postavení (např. postavení divizních záloh).

Při boji na zdrženou je hlavní úsilí obránců soustředováno na pravděpodobné směry postupu hlavních sil protivníka. V mezerách mezi směry pak působí průzkumné a jiné pohyblivé jednotky obránce.

Takovýto boj na zdrženou předpokládají Francouzi vést s cílem — omezenými prostředky a silami zpomalovat postup nepřítele, způsobit mu ztráty a i za cenu ztráty části vlastního území získat čas pro organizaci a přípravu další bojové činnosti.

Vidíme tedy, že v těchto druzích obrany, to jest v americké mobilní obraně, v západoněmecké pohyblivé obraně, zčásti i ve francouzské obraně pozici, a zejména pak ve francouzském boji na zdrženou plní charakteristickou úlohu prvořadové, respektive předsunuté jednotky — využitím manévru pohybem silami a prostředky do hloubky vlastní obranné sestavy.

A nyní ještě k pojmům *odchod, ústup a vyjití z boje*.

Polní řády hlavních kapitalistických armád počítají se situacemi, kdy bude velmi obtížné, v důsledku naprosto nevýhodného poměru sil, nejen útočit, ale i vést obranu. V takových případech předpokládají ústup.

Cílem ústupu podle nich je odpoutat se od nepřítele, vyhnout se boji v nepříznivých podmínkách, získat čas, vyrovnat linii fronty a ušetřit popřípadě část sil a prostředků pro jiné úseky fronty. Ústup pak Američané dělí na vyjití z boje, boj na zdrženou a odchod.

Vyjitím z boje rozumějí americké řády přerušení těsného bojového dotyku s nepřítelem; vyjít z boje se může buď pod tlakem nepřítele nebo podle předem připraveného plánu. Za nejvýhodnější variantu považují Američané vyjití z boje v noci, kdy je možno dosáhnout utajení, překvapení a snížení ztrát. Ve dne provádí se vyjití z boje jen v případech, kdy je nezbytné odvrátit hrozící zničení vojsk.

U útvarů a jednotek divize je celá řada variant jejich vyjití z boje.

Odchod považují Američané za zvláštní druh ústupového boje, při kterém se vojska snaží předem se vyhnout boji a dokončit svůj manévr mimo dotyk s nepřítelem. Odchod zpravidla zahajuje se tehdy, když je možno uskupit vojska do pochodových proudů. K zabezpečení odchodu vyčleňuje se silný zadní voj a boční zajištění. Zadní voj je hlavním orgánem bojového zabezpečení každého pochodového proudu a podle situace buď odchází v pochodové sestavě, nebo, je-li v dotyku s nepřítelem, vede boj na zdrženou.

Současná socialistická vojenská teorie rozeznává pouze vyjití z boje a odchod. Vyjitím z boje chápe, tak jako Američané, přerušení těsného vojenského dotyku s nepřítelem; odchod pak je manévr pohybem do hloubky vlastní obrany v pochodové sestavě.

Hlavní síly např. pluku odcházejí pod ochranou zadního voje, či zadního odřadu, který předem zaujímá určitou čáru v týlu sestavy hlavních sil.

A nyní se pokusím odpovědět na otázku, zda naše pojetí obrany, její přípravy a jejího vedení odpovídá charakteru a podmínkám soudobého ozbrojeného boje a soudobého útoku, a zda ustanovení našich řádů o obraně jsou soudobě správná a zejména i správně vykládána.

„Tankové armády budou operovat v prvním sledu na hlavních směrech. Hlavním úkolem tanků bude energicky a bez zastávky pronikat do velké hloubky, až

ke konečnému cíli operace. Vševojskové armády budou rovněž rozvíjet útok k dovršení porážky nepřátelského uskupení. Je účelné útočit na několika směrech současně, poněvadž tak je možno protistojící nepřátelská uskupení rozdrobit a ničit po částech... Útočné operace se budou v příští válce vyznačovat vysokým tempem..." (Voj. strategie, str. 389, r. 1964).

Náš Polní řád (§ 216) o útoku říká: "...Cílem útoku je v co nejkratší době úplně zničit bránícího se nepřítele a ovládnout důležité prostory. Toho se dosahuje zničením hlavních nepřátelských uskupení a prostředků hromadného ničení jadernými zbraněmi, mohutnou palbou ostatních prostředků, rázným útokem tankových a motostřeleckých vojsk do velké hloubky, v součinnosti s letectvem a vzdušnými výsadbami, odvážným proniknutím do boku a týlu nepřítele a jeho zničení po částech..."

V americké armádě "...útok je pokládán za hlavní druh bojové činnosti... Úkolem vojsk v útoku je zjednat dotyk s protivníkem a s využitím jaderných úderů, úderů dělostřelectva, letectva, manévru a úderné síly — ho zničit nebo zajmout..." (Zprav-51-88, str. 245).

V rozsahu směrnatném pro naše posuzování obrany můžeme tedy nepřátelský útok charakterizovat takto:

— tankovými, mechanizovanými a výsadečnými jednotkami a svazky, při plném využití vlastních jaderných úderů, pronikat po směrech, ve vysokých tempech a co nehlouběji do nepřátelské obranné sestavy.

Chtít postavit proti tomuto manévrovému způsobu útoku značně statickou obranu předního okraje jako univerzální a jedinou variantu obrany pro všechny případy a situace, bylo by nejen v teorii, ale zejména i v praxi naprosto nesprávné. Úzkoprsý výklad našich řádů, podle nichž, jak jsme již uvedli, cílem obrany je "...udržet důležité prostory...", a podle nichž "Bránící se vojska nemají právo opustit zaujatý prostor a odejít bez rozkazu nadřízeného velitele..." je dogmatický a přitom zcela neoprávněný. Citovaná znění řádu přece jasně hovoří nikoli o všech prostorech, ale jen o "důležitých prostorech", a zakazují pouze "samovolné" opuštění zaujatého prostoru, a nikoli opuštění prostoru na podkladě souhlasu či dokonce rozkazu nadřízeného náčelníka.

Zcela určitě v obranném systému velmi často budou i prostory nebo objekty, které bude nutno i v soudobých podmínkách jaderného vyzbrojení útočníka uhájít za každou cenu. To ale nikterak neznamená zamítání předem plánovaného, nadřízeným náčelníkem nařízeného manévru pohybem do hloubky vlastní sestavy s cílem vyhnout se jadernému zničení a zachovat si síly a prostředky i pro několikrát opakované zničení útočníka, který by na hájenou "kótu" dočasně pronikl.

Náš Polní řád skutečně neuvádí žádnou "mobilní" ani "pohyblivou" nebo "průžnou" obranu, ani "boj na zdrženou". Zná jen jednu obranu (čl. 429) "...Obrana musí být odolná a aktivní, protijaderná a protitanková, způsobilá čelit úderům nepřátelských jaderných zbraní a jiných prostředků hromadného ničení, nepřátelského letectva a dělostřelectva, musí umožňovat odražení hromadných útoků tanků a zničení nepřítele, který se vklíní do obrany, i zamezovat vysazení a činnost vzdušných výsadek..."

Přitom náš Polní řád hovoří i o odchodu vojsk (čl. 507): "Odchod je druh bojové činnosti, používáný k přeskupení, zaujetí výhodnějších čar nebo odvelení vlastních vojsk z prostorů možných nepřátelských úderů..."

V této souvislosti náš Polní řád dokonce i uvádí činnost zadních vojáků, charakteristickou pro ústupový boj, nebo pro boj na zdrženou: „Aby byl zabezpečen odchod hlavních sil divize (pluků), drží zadní voje předem zaujatou čáru, po stanovenou dobu; zadní voje odcházejí se souhlasem velitele divize (pluku) z *jedné čáry na druhou*, přičemž v pásmu odchodu hojně používají zátarasů a destrukcí. Činnost zadních vojáků musí být na každé čáře rozhodná a aktivní a musí být sladěna s činností sousedů“ (čl. 516).

Tedy i v hranicích smyslu našeho současného Polního řádu je možno při přípravě a vedení soudobé obrany tvořivě využít možností plánovitého manévru pohybem, silami a prostředky do hloubky vlastní obrany.

Nadto pak, při rozvíjení teorie je nejen možno, ale přímo nutno, velmi často odpoutat se od litery řádů a kladné výsledky teoretické práce nakonec pak musí ovlivnit nejen výklad, ale, bude-li třeba, i znění řádu.

Z á v ě r

1. Boj o opětovné uchvácení iniciativy bude jedním z hlavních charakteristických rysů moderní obrany.

2. Vedle jaderných zbraní a ostatních zbraní hromadného ničení, použitých k efektivní korektuře nevýhodného pro obránce poměru sil, bude plně využití manévru pohybem nejúčinnější formou boje o opětovné uchvácení iniciativy, ztracené při vynuceném přechodu do obrany.

3. Teoretické rozpracování forem, způsobů a podmínek účinného využití manévru pohybem silami a prostředky z hloubky vlastní sestavy a podél fronty, je v současné naší teorii obrany dostatečné a soudobé; naproti tomu problematika využití v obraně manévru pohybem silami a prostředky do hloubky vlastní obrany — dostatečně rozpracována není.

4. Manévru pohybem silami a prostředky do hloubky vlastní obrany je v plném souladu s charakterem soudobého útočného boje našeho potenciálního protivníka a při správné realizaci umožňuje vysoce účinnou variantu soudobé obrany.